

МОДЕЛЮВАННЯ ВПЛИВУ ПРОЦЕСІВ НА ТУРЕЦЬКОМУ РИНКУ ПЛАСКОГО ПРОКАТУ НА ЕКСПОРТНІ МОЖЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ВИРОБНИКІВ

Розглянуто вплив модернізації та збільшення потужностей виробників сталі Туреччини на експортні можливості українського металургійного виробництва, а саме зміни обсягу імпорту Туреччини та обсягів постачання українських комбінатів. Доведено залежність постачання української продукції до Туреччини від різних чинників – частки ВВП Туреччини у світовому ВВП та від загального обсягу імпорту продукції.

Ключові слова: експорт плоского прокату, баланс ринку Туреччини, виробничі потужності, конкуренція.

Підйом, що спостерігався на світовому ринку сталі до середини 2008 р., стимулював інвестиції в будівництво нових та розширення наявних сталеплавильних потужностей. Під впливом кризи 2008 р. частину проектів було припинено або заморожено, однак більшість із них на момент початку кризи перебувала на стадії, коли зупинка будівництва була вже економічно недоцільна. Для того щоб не втратити позиції на базових ринках збуту, виробники мусили знижувати ціни, аби утримати позиції в короткостроковій перспективі, та впроваджувати масштабні програми модернізації виробництва на тривалу перспективу. Як результат, виробничі потужності у світі продовжували зростати.

Основним регіоном зростання сталеплавильних потужностей останніми роками є Азія, зокрема КНР та Індія, на Близькому Сході – Іран та Саудівська Аравія. Також високі темпи зростання виробничих потужностей спостерігаються в Туреччині, яка є одним зі значних імпортерів сталі з України.

Виробництво листової сталі в Туреччині має тенденцію до розширення. Причина цього – нещодавно введені в експлуатацію нові сталепрокатні потужності, детально проаналізовані у працях [1; 2; 3]. У 2010 р. більше ніж на 500 тис. т зріс обсяг випуску плоского прокату в найбільшій металургійній компанії країни “Erdemir”, було також введено в дію металургійний комбінат “Colakoglu” продуктивністю до 3,5 млн т сталі та 4,5 млн т плоского прокату за рік. У 2011 р. завершено будівництво виробничого комплексу “ММК-Atakas”, який може виробляти за рік до 2,3 млн т листової сталі. Нині “Colakoglu” та “ММК-Atakas” поступово збільшують випуск, виводячи обладнання на планову потужність.

Метою статті є аналіз впливу розширення виробничих потужностей виробників сталі Туреччини на обсяги постачання плоского прокату українських виробників.

Зростання потужностей з виробництва сирової сталі в Туреччині з 2000 по 2011 р. становило 138 % (47,2 млн т у 2011 р. проти 19,8 млн т у 2000 р.) (рис. 1) [4].

Внаслідок введення нових виробничих потужностей турецькі компанії знизили імпорт плоского прокату на користь продукції національного виробництва.

За темпами зростання виробництва сталі Туреччина у 2011 р. стала одним зі світових лідерів. Обсяг виплавки досяг 34,1 млн т, що на 17,1 % перевищило рівень 2010 р. [5]. При цьому основний підйом відбувся за рахунок плоского прокату. У 2011 р. турецький експорт сталі збільшився на 5 % – з 17,6 млн до більш ніж 18,5 млн т. Однак, якщо поставки за кордон довгомірного прокату зросли лише на 1 %, то листового зросли більш ніж в 1,5 раза, досягнувши 2,3 млн т.

Випуск листової сталі у країні внаслідок введення в дію нових потужностей у 2010–2011 рр. настільки збільшився, що на місцевому ринку виник надлишок пропозиції низки продуктів, особливо з високою доданою вартістю. З огляду на те, що турецький ринок є одним із основних ринків збуту листового прокату з країн США, факт збільшення пропозиції продукції турецькими виробниками може негативно позначитися на поставках українських металургійних компаній.

Згідно з прогнозами, імпорт плоского прокату турецькими трейдерами знизиться з 3,2 млн т у 2009 р. до 0,3 млн т у 2014 р. (рис. 2) [6]. Починаючи з 2011 р., різниця між власним виробництвом та споживанням скорочуватиметься щороку та до 2014 р. внутрішнє виробництво практично повністю задовольнить попит на прокат на турецькому ринку.

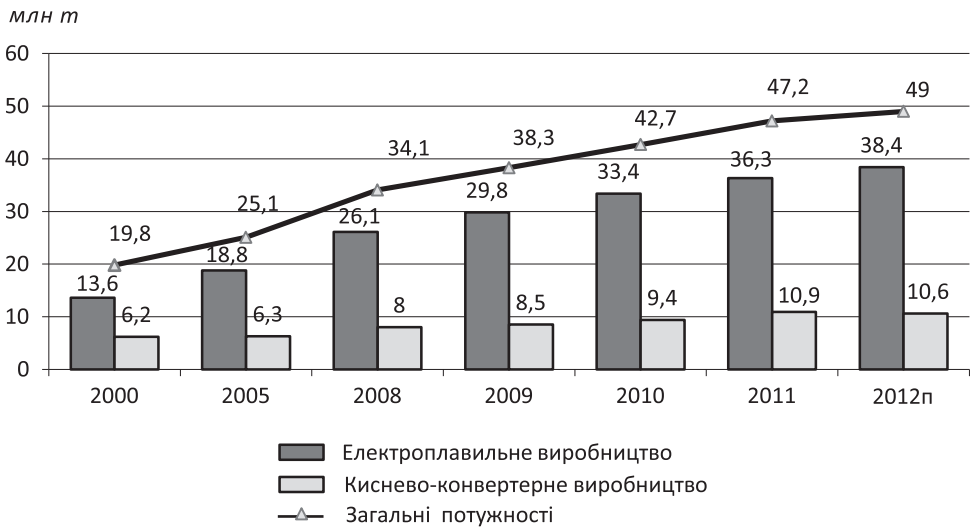

Рис. 1. Сталеплавильні потужності Туреччини

Джерело: Turkish iron steel industry & outlook / Presentation DCUD / 15th Middle East Iron & Steel Conference, 12–14 December, Dubai, UAE.

Рис. 2. Зміна балансу споживання та виробництва металопрокату в Туреччині

Джерело: Новый лидер в российской металлургии : презентация Магнитогорского МК. – 2010. – Ноябрь. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mmk.ru/upload/iblock/331/Presentation_may2010RUS.pdf.

Споживання металопродукції в Туреччині, як показують дослідження аналітиків [7], істотно залежить від ВВП, оскільки сталь активно використовується на різних етапах технологічного процесу та розвитку країни (рис. 3).

Слід зазначити, що обсяги продажу металургійних комбінатів України на ринок Туреччини також мають деяку залежність від ВВП Туреччини. Ця взаємозалежність простежується при порівнянні частки продажу одного з цих комбінатів (далі – Комбінат) на ринок Туреччини від загального обсягу продажу та частки ВВП Туреччини у світовому ВВП.

Діаграма регресійно-кореляційної залежності частки продажу Комбінату на ринок Туреччини від частки ВВП Туреччини у світовому ВВП підтверджує наявність зв'язку (рис. 4).

Таким чином, споживання сталі в Туреччині істотно залежить від темпів розвитку її економіки. Більш того, зростання ВВП Туреччини, поряд з іншими факторами, впливає на обсяги поставок продукції українських комбінатів на цей ринок у довгостроковій перспективі.

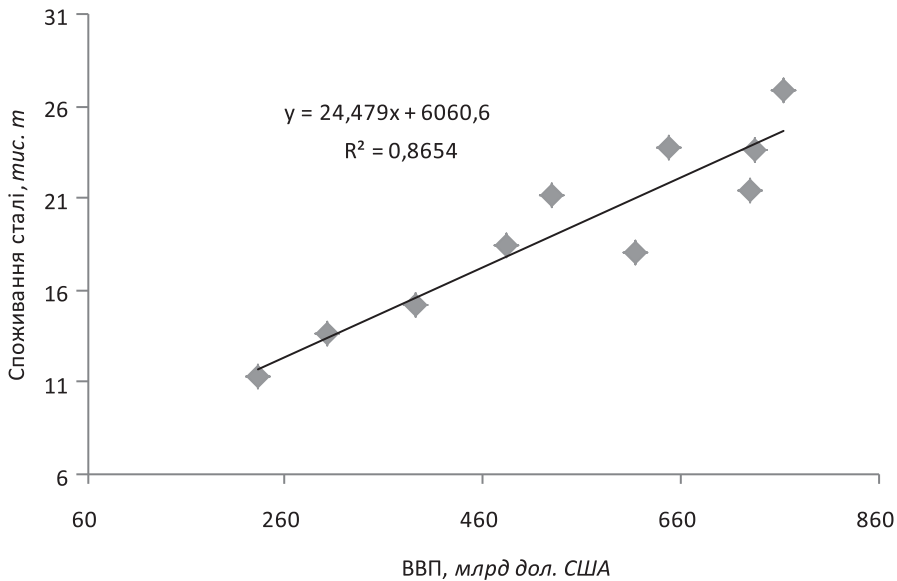

Рис. 3. Залежність споживання сталі від ВВП Туреччини

Джерело: Міжнародний валютний фонд (МВФ), World Steel Association.

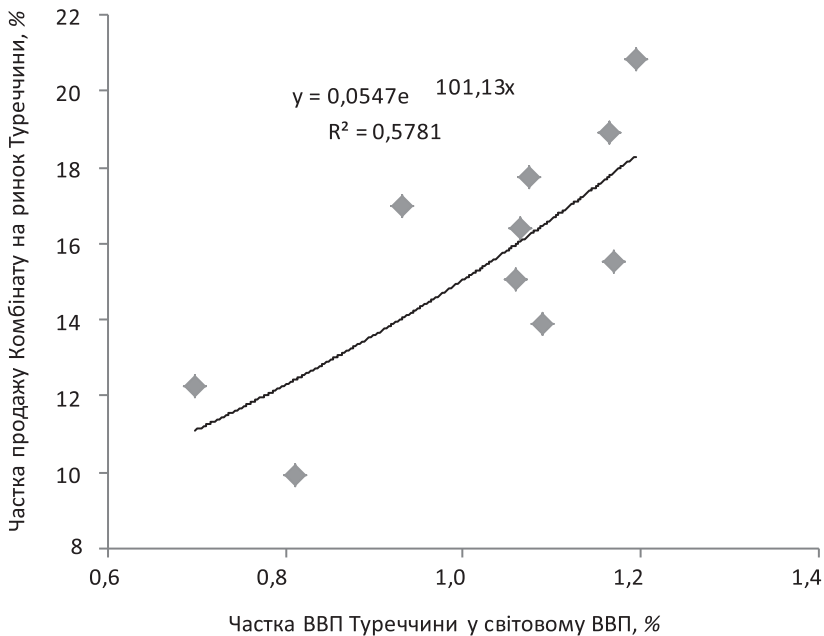

Рис. 4. Залежність частки продажу Комбінату на ринок Туреччини від частки ВВП Туреччини у світовому ВВП

Складено за даними Міжнародного валютного фонду.

Разом зі зростанням економіки Туреччина постійно зменшує імпорт та збільшує експорт металопродукції власного виробництва. Особливо активно знижується імпорт з країн СНД (рис. 5).

Поставки до Туреччини українських металургійних комбінатів у 2009–2010 рр. також зменшилися. Під час дослідження встановлено тісний взаємозв'язок обсягу імпорту плаского прокату до Туреччини (млн т) та обсягу поставок українських комбінатів до цієї країни (т) (рис. 6). Коефіцієнт детермінації при цьому становить 95,95 %.

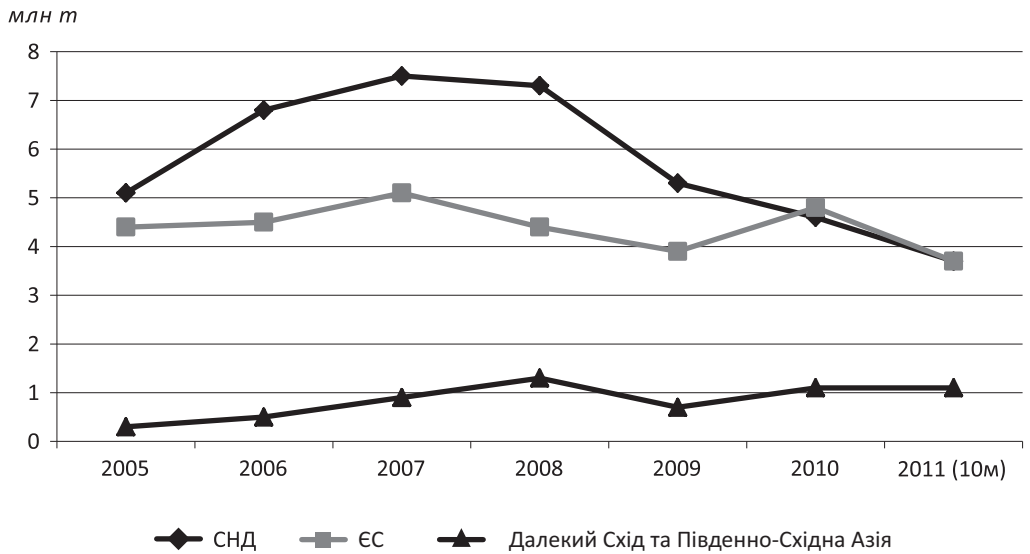

Рис. 5. Динаміка турецького імпорту металопродукції із основних регіонів-постачальників

Джерело: Turkish iron steel industry & outlook / Presentation DCUD / 15th Middle East Iron & Steel Conference, 12–14 December, Dubai, UAE.

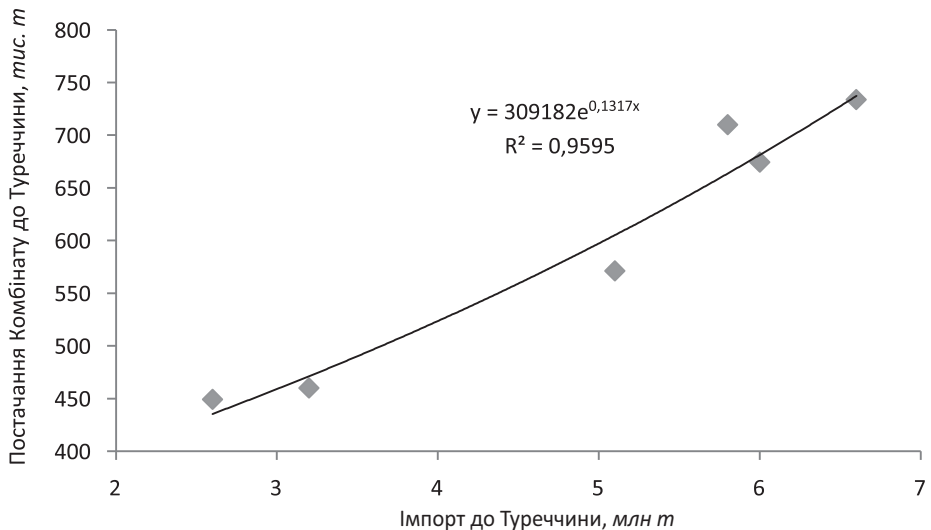

Рис. 6. Зв'язок імпорتنих поставок на турецькому ринку плоского прокату та відвантажень Комбінату

Складено за: Steel outlook for EMEA and CIS steel trade flow patterns with Turkey Russia and the Middle East. – М.: Hellstern, Moody's Deutschland GmbH, 2010.

Використовуючи прогноз балансу Туреччини (див. рис. 2) та залежність імпорту від поставок, ми спрогнозували поставки металургійних підприємств до цього регіону (рис. 7).

З рис. 7 бачимо, що введення нових виробничих потужностей у Туреччині зумовить зменшення імпорту плоского прокату на внутрішній ринок, що призведе до зменшення поставок українських комбінатів на турецький ринок плоского прокату.

З виходом на планову потужність конкуренція з боку турецьких заводів буде дедалі жорсткішою, що особливо позначиться на орієнтованих здебільшого на цей ринок українських металургійних компаніях. Більш того, країна перетвориться на нетто-експортера плоского прокату, а до 2014 р. перейде на повне самозабезпечення листовою продукцією і

Рис. 7. Прогноз поставок плаского прокату Комбінату на ринок Туреччини до 2014 р.

Складено за: Steel outlook for EMEA and CIS steel trade flow patterns with Turkey Russia and the Middle East. – М. : Hellstern, Moody's Deutschland GmbH, 2010.

не потребуватиме імпорту продукції. Після наповнення ринку власною продукцією турецькі виробники мусять шукати інші ринки збуту. Найімовірнішим регіоном поставок турецького прокату є ринок Близького Сходу. Таким чином, розвиток турецької економіки загалом та металургійного сектору зокрема містить пряму загрозу зменшення експортних поставок українських металургійних комбінатів на традиційні для них ринки збуту.

Використані джерела

1. Çolakoğlu Metalürji to expand into the flat products market // MRT International. – 2011. – № 2. – Р. 68–75.
2. Flat Steel Products. Five years forecast / GFMS. – 2011. – March.
3. Тарнавський В. Восточный базар / В. Тарнавський [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrrudprom.com/analytics/Vostochniy_bazar.html?print.
4. Turkish iron steel industry & outlook / Presentation DCUD / 15th Middle East Iron & Steel Conference, Dubai, UAE, 12–14 Dec. 2011.
5. Тарнавський В. Турецкое лидерство / В. Тарнавський [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusmet.ru/news.php?act=show_news_item&id=59593&sign=i.
6. Новый лидер в российской металлургии : презентация Магнитогорского МК. – 2010. – Ноябрь. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mmk.ru/upload/iblock/331/Presentation_may2010RUS.pdf.
7. Прогнозирование мирового рынка стали [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nmet.ru/a/2006/12/05/282.html>.
8. Steel outlook for EMEA and CIS steel trade flow patterns with Turkey Russia and the Middle East. – М. : Hellstern, Moody's Deutschland GmbH, 2010.